

Konkurssiasiamiehen toimiston toimintakertomus vuosi 2023

Konkurssiasiamiehen toimisto
Konkursombudsmannens byrå
The Office of Bankruptcy Ombudsman

Unioninkatu 16, 00130 Helsinki
p. 0295665111
konkurssiasiamies(a)oikeus.fi
[konkurssiasiamies.fi](https://www.konkurssiasiamies.fi)

1. Konkurssiasiamiehen toimisto

1.1. Johdon katsaus

Edelleen jatkunut epävarma taloudellinen tilanne, totuttua korkeammalla oleva hinta- ja korkotaso ovat vaikuttaneet voimakkaasti yritysten taloudelliseen tilanteeseen ja maksukyvyttömyysmenettelyjen määrään. Konkurssiasiamiehen toimiston (KAM) näkökulmasta tämä globaali epävarmuus on vaikuttanut valvottavana olevien insolvenssimenettelyjen määrän kasvuun. Toistaiseksi menettelyjen määrät ovat jatkaneet kasvussa. KAM on seurannut ja seuraa tiiviisti maksukyvyttömyysmenettelyjen kehitystä.

Konkurssihakemuksia tehtiin vuonna 2023 yhteensä 3 315 kappaletta (2 656), mikä on 24,8 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuonna 2023 aloitettiin 2 715 (2 189) konkurssimenettelyä. Aloitettujen konkurssien määrä kasvoi edellisvuoteen verrattuna 23,9 prosentilla.

Yrityssaneerausten määrä alkoi kasvaa merkittävästi 2023 vuoden alusta alkaen. Yrityssaneeraushakemusten määrä oli vuonna 2023 yhteensä 448 (339), mikä on 32,15 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Aloitettujen saneerausmenettelyjen määrä oli 306 (209), mikä on puolestaan 46,4 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna.

Kosti-asianhallintajärjestelmän (Kosti) versio 1.0 vietiin - merkittävän viivästyneenä ja toiminnoiltaan karsittuna - tuotantoon syyskuussa 2023. Itse tuotantoon otto onnistui erinomaisesti osapuolten sujuvassa yhteistyössä. Myös uuden Kostin käyttö on vakiintunut hyvin syksyn ja viime vuoden lopun aikana. Käyttöönoton jälkeisiä ongelmia ovat kuitenkin aiheuttaneet pitkään venynyt migraatio ja havaitut virheet ja korjaustarpeet.

Kostin kehitystyö on jatkunut käyttöönoton jälkeen. Kehitystyötä on kuitenkin merkittävästi vaikeuttanut edellä mainitut käyttöönoton jälkeiset runsaat migraatio-, virhe- ja korjauspaketteja koskevat selvitys- ja testaustyöt. KAM on vuoden 2023 alusta perinyt Kosti-asianhallintajärjestelmän käyttömaksua. Johtuen viivästyksestä uuden järjestelmän kehittämisessä ja käyttöönotossa käyttömaksun laskutus on vaatinut KAM:lta paljon manuaalisyötä.

Oikeusministeriön hanke Oikeushallinnon erityisviranomaiset -viraston perustamiseksi käynnistyi uudelleen kesällä 2023. KAM on aktiivisesti osallistunut omalta osaltaan oikeusministeriön hankkeen edistämiseen.

Konkurssiasiamiehen toimiston yhteiskunnallisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamista vaikeutti merkittävästi viivästyneen Kosti-projektin vaatima valtava työpanos, voimakas insolvenssimenettelyiden määrän kasvu sekä kolmen kymmenestä vakituisen viran täyttämisen edellyttänyt työ ja sen aiheuttanut vajaus voimavaroihin.

Merkittävän työpanoksen vaati myös toimiston muutto Pasilan toimitiloista Unioninkadulle Helsingin keskustaan. Muuton erityinen työllistävä vaikutus johtui vielä käytössä olevasta asiakirjojen paperiarkistosta. Viime vuonna myös luovuttiin viimeisestä erillisestä toimistosta Tampereella ja nyt kaikki toimiston virat on sijoitettu Helsinkiin.

1.2. Toiminnallinen tuloksellisuus ja tehokkuus

Tulosopimuksessa vuoden 2023 toiminnalliselle tuloksellisuudelle asetettiin kolme keskeistä tavoitetta:

- hyvä pesähoito- ja yrityssaneeraustapa toteutuu käytännössä
- tietojärjestelmät tukevat tehokkaan valvontatyön prosesseja
- organisaatorakenne ja toimitilat mahdollistavat tehokkaan toiminnan

Vuonna 2023 tuli vireille yhteensä 126 valvonta-asiaa (100): 21 toimenpidepyyntöä (18), 33 omaa valvonta-asiaa (8), 34 lausuntopyyntöä tuomioistuimilta (38) ja 38 tietopyyntöä (31). Perusvalvonta- ja ohjaustyön lisäksi vuoden 2023 aikana ratkaistiin yhteensä 127 valvonta-asiaa (100), ja vireillä oli vuoden vaihteessa 18 valvonta-asiaa (19).

Pesähoitajien toiminnasta tehtiin konkurssiasiamiehelle 21 (18) toimenpidepyyntöä. Toimenpidepyyntöihin annettiin 14 (17) vastausta. Keskimääräinen käsittelyaika oli 13 kuukautta (2,5) ja mediaani 2,5 kuukautta (1,5) kuukautta. Tavoitteeksi asetetun kuuden kuukauden enimmäisaika ylitettiin selvästi kahdessa pitkään vireillä olleessa tapauksessa ja alitettiin muissa tapauksissa.

Konkurssiasiamiehen hakemuksesta tuomioistuimet vapauttivat pesänhoitajan tehtävästään kolmessa (1) konkurssipesässä. Yhden vapauttamishakemuksen käsittely oli kesken vuoden vaihteessa.

Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimivan valvontalautakunnan käsiteltävänä on kolme konkurssiasiamiehen tekemää ilmoitusta, joista kaksi tehtiin vuonna 2023.

Tuomioistuimille annettiin vuoden aikana 35 lausuntoa (38), joista valtaosassa oli kyse pesänhoitajan palkkion määrästä konkurssin rautessa. Tietopyyntöihin annettiin 36 (31) vastausta.

Konkurssiasiaain neuvottelukunta vahvisti vuoden 2023 aikana muutoksia työsuhteisiin liittyviä kysymyksiä konkurssissa koskevaan suositukseen (nro 4) ja nopeutettua saneerausmenettelyä koskevaan suositukseen (17). Konkurssiasiaain neuvottelukunta arvioi konkurssivelallisen toiminnan erityistarkastusta koskevaa suositustaan (nro 8). Noudatettu käytäntö oli muodostunut osittain suosituksesta poikkeavaksi. Neuvottelukunta piti suosituksen ennallaan ja konkurssiasiamiehen toimisto on tiedotuksella ja valvonnalla huolehtinut käytännön muuttamisesta suosituksen mukaiseksi.

1.3. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus, tuotokset ja laadunhallinta

Konkurssien ja yrityssaneerausten määrä on kehittynyt seuraavasti:

KAM: Konkurssit 2019–2023					
	2019	2020	2021	2022	2023
Hakemukset	2597	2 135	2 473	2 656	3 315
Asetettu	1 990	1 888	1 945	2 189	2 715
Peruuntunut	52	41	42	64	48
Rauennut	1 286	1 468	1 254	1 379	1 685
Loppukokous	529	502	562	474	463
Vireillä	3 131	2 950	2 981	3 234	3 490

KAM: Yrityssaneeraukset 2019–2023					
	2019	2020	2021	2022	2023
Hakemukset	366	336	331	339	448
Aloitettu	239	218	221	209	306
Lakannut	90	96	89	98	147
Ohjelma vahvistettu	136	115	142	103	143

Konkurssiasiamiehen toiminnan keskeisenä tavoitteena on, että taloudellisten väärinkäytösten tekemis- ja hyötymismahdollisuudet ovat vähentyneet. Tehokkaalla konkurssien selvittämisellä edesautetaan sitä, että rikosvastuu konkurssisiin liittyvissä talousrikoksissa toteutuu ja tietoisuus kiinnijäämisriskistä lisääntyy. Välineinä ovat julkisselvitykset sekä velallisen ja konkurssipesien toiminnan erityistarkastusten toteuttaminen ja myös se, että insolvenssijärjestelmä itsessään toimii luotettavasti ja tehokkaasti.

KAM: Julkisselvitykset 2019–2023					
	2019	2020	2021	2022	2023
Aloitettu	60	75	46	26	44
Lopputilitys	54	41	44	29	40
Vireillä kpl	464	498	500	497	501

Vuonna 2023 aloitettiin 44 uutta julkisselvitystä (26), mikä on selvästi edellistä vuotta 2022 enemmän. Vireillä on 501 julkisselvitystä (497), mikä on 14,4 prosenttia kaikista vireillä olevista konkurssista.

KAM: Velallisen ja konkurssipesän hallinnon tarkastukset 2019–2023					
	2019	2020	2021	2022	2023
Velallinen	66	88	50	32	49
Kirjanpito	47	65	43	33	46
Konkurssipesä	7	3	1	-	7
Yhteensä kpl	120	156	94	65	102

Velallisen toiminnan erityistarkastuksia, kirjanpidon loppuun saattamisia ja konkurssipesien hallinnon tarkastuksia tehtiin yhteensä 102 (65).

1.4. Talous- ja tilinpäätösanalyysi

Konkurssiasiamiehen toimisto kuuluu kirjanpidollisesti Ulosottolaitoksen kirjanpitoyksikköön, joka yhdessä Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen kanssa tuottaa toimistolle palveluja.

Konkurssiasiamiehen toimiston menot ovat kehittyneet seuraavasti:

KAM: Toimintamenot 2019–2023 (1000 €)					
	2019	2020	2021	2022	2023
Palkat	840	940	1 031	981	1 082
Muut menot	871	1 041	1 059	715	625
Yhteensä	1 711	1 981	2 090	1 696	1 707
Tulot	-169	-207	-168	-213	-319
Menot (netto)	1 542	1 773	1 922	1 483	1 388

Toimiston toimintamääräraha vuodelle 2023 oli 1 742 000 euroa. Toisessa lisätalousarviossa kohdennettiin lisärahoitusta 35 368 euroa palkkausten tarkistuksiin, joten toimintamäärärahaa oli käytettävissä 1 777 368 euroa. Budjettiin sisältyi suunniteltu siirtomäärärahojen käyttö 353 500 eurolla. Lopulliseksi vuoden 2023 budjetiksi tuli siten 2 130 868 euroa. Toteutuneet nettomenot olivat 1 387 545 euroa, joten budjetti alitettiin 743 323 eurolla. Toimiston siirtyvä määräraha on säästön myötä noussut 1 718 963 euroon (96,7 %). Siirtyvän määrärahan kasvattaminen on ollut tarpeen Kosti-projektin toteuttamisen varmistamiseksi.

Kieku-järjestelmästä saatavia taloushallinnon raportteja on hyödynnetty sekä menojen että erityistarkastus- ja julkisselvityskulujen takaisinperinnän seurannassa.

KAM: Erityistarkastusten kustannukset 2019–2023					
	2019	2020	2021	2022	2023
Kulut brutto 1 000 €	713	921	925	579	473
Takaisinperintä	169	218	167	213	175
Kulut netto alv 0 %	544	703	758	366	298
Perintä %	23,7	23,6	18,1	36,8	36,9

Erityistarkastusmenoihin on budjetoitu 850 000 euroa, ja ne muodostavat pääosan toimiston muut palvelut –menoista. Takaisinperintätavoitteeksi on budjetoitu 150 000 euroa, joten erityistarkastusten nettobudjetti on 700 000 euroa.

Erityistarkastusmenot olivat vuonna 2023 yhteensä 473 458 euroa, ja konkurssipesiltä saatiin perittyä kustannuksista takaisin 175 480 euroa. Tarkastusten nettokustannukset 297 977 euroa alittivat budjetoidun nettomäärän 402 022 eurolla.

Momentin keskitetysti maksettavat menot on huomioitu Ulosottolaitoksen tulos-sopimuksessa.

Konkurssipesät tilittivät vuonna 2023 konkurssilain 19 luvun 9 §:n nojalla valtiolle ns. vähäisinä varoina yhteensä 73 687 euroa (216 346), mitä määrää ei ole budjetoitu tuloksi.

KAM: Julkisselvitysten kustannukset 2019–2023					
	2019	2020	2021	2022	2023
Kulut brutto 1 000 €	1 178	1 006	968	558	795
Takaisinperintä	145	331	107	177	268
Kulut netto alv sis.	1 033	675	861	381	527
Velkojille 1 000 €	187	636	1 739	328	542
Julkisselvityskuluihin ja takaisinperintään sisältyy arvonlisävero					

Julkisselvitysten kustannukset olivat yhteensä 795 025 euroa (sis. alv). Kustannukset eivät sisälly toimiston määrärahoihin, vaan ne maksetaan erillisestä 900 000 euron arviomäärärahasta momentilta 25.10.50.5 Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset.

Konkurssipesiltä perittiin aiemmin maksettuja julkisselvityskuluja takaisin yhteensä 267 818 euroa. Velkojille jaettiin vuonna 2023 päättyneistä julkisselvityspesistä jako-osuuksia yhteensä 542 067 euroa.

1.5. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Työhyvinvointi toimistossa on parantunut merkittävästi. AVI:n edellyttämät työsuojelutoimet ja raportointi on viime vuonna toteutettu onnistuneesti.

Konkurssiasiamiehen toimistossa on myös tehty erinomaisia korvausrekrytointeja (eläköitymiset ja siirtyminen muihin tehtäviin). Merkittävästi viivästynyt ja lukuisia haasteita sisältänyt Kosti-projekti on kuitenkin edelleen vaikuttanut myös KAM:n henkisiin voimavaroihin. Toimenpiteitä haasteiden voittamiseksi tehdään edelleen aktiivisesti ja yhdessä.

Syyskuusta 2022 alkaen KAM:ssa on noudatettu hybridityömallia siten, että kaavamaisten sääntöjen sijaan kukin itse rytmittää etä- ja toimistotyöt parhaiten työntekoonsa sopivaksi. Toimistossa paikan päällä tehtävässä työssä tärkeimpänä asiana on työyhteisön rakentaminen sekä yhteenkuuluvuuden ja työviihtyvyyden edistäminen. Uusi toimintamalli on sujunut hyvin.

Vuonna 2023 toimiston henkilökuntaan on kuulunut konkurssiasiamies, toimistopäällikkö, kuusi konkurssiylitarkastajaa, osastosihteeri, toimistosihteeri ja määräaikainen oikeustieteen opiskelija aluksi korkeakouluharjoittelijanimikkeellä ja loppu vuoden apulaistarkastajanimikkeellä. Osan vuotta toimistossa oli myös määräaikainen ja osa-aikainen Kostin projektijohtaja. Lisäksi kahdella määräaikaisella konkurssiylitarkastajalla korvattiin virka- ja opintovapaista aiheutunutta vajausta henkilöstössä.

1.6. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Viime vuonna sisäisen valvonnan arviointia ei ole tehty. Oikeusministeriöltä on selvitetty vaihtoehtoja sisäisen valvonnan järjestämiseksi toimiston pieni koko huomioiden. Viime vuonna uudelleen käynnistyneen oikeusministeriön Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virasto hankkeen mukaisesti KAM siirtyy 2025 vuoden alusta perustettavaan OEV-virastoon. Uuden viraston hallintopalveluysiköltä odotetaan saatavan tukea sisäisen valvonnan järjestämiseen.

Toimiston kannalta merkittävät riskit koskevat Kosti-asianhallintajärjestelmän toimivuutta. Oikeusrekisterikeskuksen (ORK) ylläpitämä toipumissuunnitelma on viime vuonna käyty läpi ja päivitetty yhteistyössä ORK-KAM. Toimiston sisäisiä ohjeita on päivitetty yksi kerrallaan viime vuonna ja työ jatkuu kuluvana vuonna. Tätäkin työtä on hidastanut viivästynyt Kosti-projekti.